

ZAKON O NADZORU PROIZVODA NA TRŽIŠTU**I. OSNOVNE ODREDBE****Predmet****Član 1**

Ovim zakonom uređuje se nadzor proizvoda na tržištu koji vrše organi nadzora na tržištu, opšta pravila za sprovođenje i preduzimanje mjera nadzora proizvoda na tržištu, saradnja organa nadzora na tržištu sa carinskim organom i druga pitanja od značaja za nadzor proizvoda na tržištu.

Cilj**Član 2**

Sprovođenjem nadzora proizvoda na tržištu obezbjeđuje se da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju zahtjeve koji obezbjeđuju visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštite zdravlja i bezbjednosti potrošača i drugih krajnjih korisnika (u daljem tekstu: korisnik), zaštite imovine, životne sredine, zdravlja i bezbjednosti na radu, kao i slobodan promet robe bez nepotrebnih ograničenja.

Organi nadzora na tržištu**Član 3**

Nadzor proizvoda na tržištu vrše organi nadzora na tržištu, i to organ uprave nadležan za inspekcijske poslove i drugi organi državne uprave nadležni za nadzor proizvoda na tržištu.

Primjena**Član 4**

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na proizvode uređene zakonom kojim se uređuje opšta bezbjednost proizvoda, usklađenost proizvoda i tehnički zahtjevi za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti.

(2) Usklađenost proizvoda, iz stava 1 ovog člana, je postupak kojim nadležni organ nadzora na tržištu utvrđuje da proizvod koji se nalazi na tržištu ispunjava propisane zahtjeve koji omogućavaju visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštitu zdravlja i bezbjednosti korisnika, zaštitu imovine, životne sredine, zdravlja i bezbjednosti na radu.

(3) Na pitanja postupka nadzora na tržištu koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Načelo profesionalnosti**Član 5**

Organi nadzora na tržištu, nadzor na tržištu obavljaju nezavisno, nepristrasno i bez diskriminacije.

Načelo povjerljivosti**Član 6**

Organi nadzora na tržištu dužni su da obezbijede čuvanje poslovne tajne i štite podatke o ličnosti u skladu sa zakonom, pod uslovom da se sve relevantne informacije učine dostupnim javnosti u mjeri neophodnoj da se zaštite interesi korisnika, u smislu ovog zakona.

Načelo srazmjernosti**Član 7**

Organi nadzora na tržištu dužni su da preduzimaju mjere srazmjerne utvrđenom nivou rizika radi osiguranja bezbjednosti proizvoda odnosno usklađenosti proizvoda sa zahtjevima utvrđenim u propisima iz člana 4 ovog zakona.

Načelo predostrožnosti**Član 8**

Organi nadzora na tržištu dužni su da preduzimaju mjere u skladu sa ovim zakonom i ako ne postoji konačan naučni dokaz u vezi sa rizikom koji proizvod može da predstavlja, bez obzira da li su posljedice tog rizika trenutne ili odložene, ali postoji početni rezultat naučnog istraživanja koji ukazuje na ozbiljnost rizika zbog mogućih posljedica po život i zdravlje korisnika, imovinu, životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost na radu.

Značenje izraza

Član 9

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **proizvod** je svaka supstanca, preparat ili roba proizvedena u procesu proizvodnje, izuzev prehrambenih proizvoda, hrane za životinje, biljaka i životinja, proizvoda ljudskog porijekla i biljnih ili životinjskih proizvoda koji se neposredno odnose na njihovu buduću reprodukciju;
- 2) **proizvođač** je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji izrađuje proizvod ili lice koje se predstavlja kao proizvođač stavljanjem na proizvod svog poslovnog imena odnosno naziva ili žiga;
- 3) **zastupnik** je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji ima sjedište, odnosno prebivalište u Crnoj Gori i koga je proizvođač ovlastio da u njegovo ime obavlja određene poslove u vezi sa stavljanjem proizvoda na tržište;
- 4) **uvoznik** je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji ima sjedište, odnosno prebivalište u Crnoj Gori i koje uvozi proizvode radi stavljanja na tržište;
- 5) **distributer** je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji ima sjedište, odnosno prebivalište u Crnoj Gori, a nije proizvođač ili uvoznik i koje je uključeno u lanac isporuke, odnosno isporučuje proizvod na tržište u okviru obavljanja svoje djelatnosti;
- 6) **privredni subjekat** je proizvođač, zastupnik, uvoznik i distributer;
- 7) **isporuka na tržište** je isporuka proizvoda za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu u okviru obavljanja privredne djelatnosti sa ili bez naknade;
- 8) **stavljanje na tržište** je prva isporuka proizvoda na tržište;
- 9) **povlačenje proizvoda** je mjera koja ima za cilj da spriječi da se proizvod u lancu isporuke isporuči na tržište;
- 10) **opoziv proizvoda** je mjera koja ima za cilj povraćaj proizvoda koji je već isporučen potrošaču ili drugom krajnjem korisniku;
- 11) **stavljanje u slobodan promet** je postupak propisan zakonom koji uređuje carinski postupak.

II. ORGANIZACIJA NADZORA NA TRŽIŠTU

Propis Vlade o grupama proizvoda

Član 10

- (1) Grupe proizvoda nad kojima organi nadzora na tržištu vrše nadzor utvrđuju se propisom koji donosi Vlada.
- (2) Propis iz stava 1 ovog člana sa kontakt podacima organa nadzora na tržištu objavljuje se na internet stranici organa uprave nadležnog za inspekcijske poslove.

Nadležnosti organa nadzora na tržištu

Član 11

- (1) U okviru svoje nadležnosti organi nadzora na tržištu:
 - 1) razmatraju i postupaju po prigovorima, obavještenjima i drugim podnescima koji se odnose na rizike u vezi sa proizvodom;
 - 2) prate podatke o nezgodama i povredama za koje se sumnja da su izazvane proizvodima čiju evidenciju u skladu sa zakonom vode nadležni organi;
 - 3) pripremaju i sprovode svoje programe nadzora proizvoda na tržištu (u daljem tekstu: sektorski program);
 - 4) bez odlaganja obavještavaju korisnike na teritoriji Crne Gore o rizicima u vezi sa proizvodom u cilju smanjenja rizika od povreda ili druge štete;
 - 5) prate sprovođenje naloženih korektivnih mjera privrednim subjektima;
 - 6) prate naučna i tehnička saznanja u vezi sa pitanjima bezbjednosti proizvoda;
 - 7) pripremaju i sprovode programe obuka u oblasti nadzora na tržištu;
 - 8) najmanje jednom godišnje ocjenjuju rezultate sprovedenih aktivnosti nadzora proizvoda na tržištu.
- (2) Organi nadzora na tržištu dužni su da planiraju i organizuju nadzor proizvoda na tržištu na način koji omogućava preduzimanje efektivnih i efiksanih mjera u skladu sa zakonom.

Koordinacija nadzora na tržištu

Član 12

- (1) Organi nadzora na tržištu dužni su da sarađuju međusobno i sa drugim organima i institucijama u cilju efektivnog i efikasnog nadzora na tržištu.
- (2) Radi ostvarivanja saradnje i koordinacije nadzora na tržištu iz stava 1 ovog člana, Vlada obrazuje Koordinaciono tijelo za nadzor na tržištu (u daljem tekstu: Koordinaciono tijelo).
- (3) Koordinaciono tijelo čine predstavnici organa nadzora na tržištu, organa uprave nadležnog za poslove carina (u daljem tekstu: carinski organ) i organa državne uprave nadležnog za poslove infrastrukture kvaliteta (u daljem tekstu: Ministarstvo).
- (4) U radu Koordinacionog tijela po potrebi učestvuju i predstavnici drugih institucija čiji je rad od značaja za nadzor proizvoda na tržištu.
- (5) Bliži sastav, mandat i druga pitanja od značaja za rad Koordinacionog tijela uređuje se aktom o njegovom obrazovanju.

Ovlašćenja Koordinacionog tijela

Član 13

- (1) Koordinaciono tijelo:
 - 1) objedinjava sektorske programe u opšti program organa nadzora na tržištu i sagledava njegovu realizaciju;
 - 2) razmatra izvještaje organa nadzora na tržištu o realizaciji sektorskog programa i priprema opšti izvještaj o nadzoru na tržištu;
 - 3) analizira realizovane aktivnosti i preduzete mjere nadzora proizvoda na tržištu i efekte tih mjera, i u saradnji sa organima nadzora na tržištu preispituje i ocjenjuje aktivnosti nadzora na tržištu;
 - 4) prati stanje bezbjednosti proizvoda na tržištu;
 - 5) inicira donošenje propisa od interesa za nadzor proizvoda na tržištu;
 - 6) učestvuju u pripremi propisa o grupi proizvoda iz člana 10 ovog zakona;
 - 7) prati i podstiče međusobnu saradnju sa carinskim organom odnosno drugim zainteresovanim stranama odnosno daje preporuke za unapređivanje saradnje;
 - 8) daje mišljenje i preporuke za sprovođenje ovog zakona i propisa iz člana 4 ovog zakona.
- (2) Koordinaciono tijelo podnosi Vladi izvještaj o radu.

Sektorski i opšti program

Član 14

- (1) Organ nadzora na tržištu utvrđuje sektorski program po proizvodima odnosno grupama proizvoda, najkasnije do 1. novembra tekuće za narednu godinu.
- (2) Sektorski program organ nadzora na tržištu dostavlja Koordinacionom tijelu u roku od 15 dana od dana donošenja, radi objedinjavanja u opšti program nadzora na tržištu.
- (3) Opšti program nadzora proizvoda na tržištu Koordinaciono tijelo donosi do 1. januara godine na koju se program odnosi i objavljuje ga na svojoj internet stranici .

Sprovođenje programa i izvještavanje

Član 15

- (1) Organ nadzora na tržištu sprovodi sektorski program i po potrebi ga prilagođava, uzimajući u obzir naročito prigovore i druge podatke od značaja za sprovođenje nadzora proizvoda na tržištu koji utiču na ocjenu stanja na tržištu.
- (2) Organ nadzora na tržištu sačinjava godišnji izvještaj o realizaciji sektorskog programa koji naročito sadrži podatke o sprovedenom nadzoru, postupanju po prigovorima, kao i druge podatke od značaja u vezi sa sprovođenjem nadzora proizvoda na tržištu.
- (3) Izvještaj iz stava 2 ovog člana organ nadzora na tržištu sačinjava najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu i dostavlja Koordinacionom tijelu radi objedinjavanja u godišnji izvještaj o realizaciji opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu.
- (4) Godišnji izvještaj iz stava 3 ovog člana objavljuje se na internet stranici Koordinacionog tijela.

III. SPROVOĐENJE NADZORA PROIZVODA NA TRŽISTU

Član 16

(1) Nadzor proizvoda na tržištu organi nadzora na tržištu sprovode preko inspektora.

(2) Inspektor je dužan da preduzimanjem mjera u skladu sa članom 19 ovog zakona zabrani ili ograniči isporuku proizvoda na tržište ili naredi da se proizvod povuče sa tržišta odnosno da se opozove od korisnika ako:

- bi proizvod mogao pri upotrebi u skladu sa njegovom predviđenom namjenom ili uslovima koji se mogu razumno predvidjeti i kada je ispravno ugrađen i održavan ugroziti zdravlje i bezbjednost korisnika, imovinu, životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost na radu, kao i slobodan promet robe;

- proizvod nije usklađen sa odgovarajućim zahtjevima iz propisa iz člana 4 ovog zakona.

(3) Inspektor saraduje sa privrednim subjektima u radnjama kojima se sprječavaju ili smanjuju rizici izazvani proizvodima koje su ti privredni subjekti isporučili na tržište.

Ovlašćenja inspektora

Član 17

(1) Inspektor vrši odgovarajuće provjere svojstava proizvoda na tržištu u odgovarajućem obimu, provjerom dokumenata, a kada je potrebno vrši odgovarajuće fizičke i/ili laboratorijske provjere i ispitivanja na osnovu odgovarajućih uzoraka proizvoda.

(2) Prilikom provjera i ispitivanja, iz stava 1 ovog člana, uzimaju se u obzir izvršene procjene rizika, primljeni prigovori i drugi podaci od značaja za sprovođenje nadzora proizvoda na tržištu.

(3) Privredni subjekat je dužan da inspektoru omogući ulazak u poslovne prostorije i pruži na uvid dokumenta i informacije potrebne radi utvrđivanja činjeničnog stanja i uzimanje potrebnih uzoraka proizvoda.

Metodologija procjene rizika

Član 18

(1) Inspektor je dužan da u sprovođenju nadzora proizvoda na tržištu koristi metodologiju procjene rizika koja je utvrđena na nivou Evropske unije.

(2) Metodologija procjene rizika, iz stava 1 ovog člana, objavljuje se na internet stranici Koordinacionog tijela.

Preduzimanje mjera

Član 19

(1) Inspektor je dužan da u postupku nadzora proizvoda na tržištu preduzima sljedeće mjere:

1) za proizvod koji nije usklađen sa propisima:

- odredi otklanjanje utvrđenih neusklađenosti u određenom roku;
- zahtijeva da se proizvod označi propisanim znakom usaglašenosti, odnosno da se uklone nedozvoljeni znaci;
- odredi mjere u cilju obezbjeđenja uslova skladištenja, kao i prevoza proizvoda koji neće ugroziti njegovu usklađenost sa propisanim zahtjevima;
- odredi povlačenje ili opozivanje proizvoda koji nije usklađen odnosno usaglašen sa propisanim zahtjevima;

2) za proizvod koji bi mogao predstavljati rizik u određenim okolnostima da:

- naredi da se proizvod obilježi jasnim i lako razumljivim upozorenjem u vezi sa mogućim rizicima na crnogorskom jeziku;
- zahtijeva ispunjenje zahtjeva bezbjednosti utvrđenih posebnim propisima radi isporuke proizvoda na tržište;

3) za proizvod koji bi mogao predstavljati rizik za određena lica, naredi da se ta lica blagovremeno i u odgovarajućoj formi upozore na rizik, uključujući i objavljivanje upozorenja putem sredstava javnog informisanja;

4) za proizvod koji bi mogao da bude opasan, privremeno zabrani nuđenje, izlaganje, isporučivanje i stavljanje u upotrebu, za vrijeme potrebno za obavljanje postupka procjene bezbjednosti;

5) za opasan proizvod privremeno zabrani isporuku na tržište i naredi prateće mjere neophodne za izvršenje mjere zabrane isporuke proizvoda na tržište;

6) za opasan proizvod koji je na tržištu da:

- bez odlaganja naredi ili organizuje sprječavanje distribucije i prodaje proizvoda i upozori korisnike na rizike koje taj proizvod predstavlja;
 - naredi ili organizuje sa privrednim subjektima opoziv proizvoda i upozori korisnike na rizike koje taj proizvod predstavlja;
 - ako je to potrebno, odredi uništavanje proizvoda ili odredi način na koji će se proizvod učiniti neupotrebljivim.
- (2) Mjere iz stava 1 ovog člana inspektor može da preduzme protiv:
- proizvođača,
 - uvoznika ili distributera i
 - drugog lica, ako je to neophodno za sprovođenje tih mjera.

Proizvodi koji predstavljaju ozbiljan rizik

Član 20

- (1) Ocjena da proizvod predstavlja ozbiljan rizik naročito se zasniva na procjeni rizika u svakom pojedinačnom slučaju, koja u obzir uzima prirodu opasnosti, vjerovatnoću nastanka i težinu povrede.
- (2) Mogućnost da se kod proizvoda postigne viši nivo bezbjednosti ili dostupnost drugih proizvoda koji predstavljaju niži stepen rizika ne može biti osnov za ocjenu da proizvod predstavlja ozbiljan rizik.

Odlučivanje o preduzimanju mjera

Član 21

- (1) Prije preduzimanja mjera iz člana 19 ovog zakona, inspektor je dužan da u zapisnik o inspekcijskom pregledu unese mjeru koju namjerava preduzeti i omogući privrednom subjektu da se o namjeravanoj mjeri izjasni u roku koji ne može biti kraći od 10 dana od dana dostavljanja zapisnika.
- (2) Ako se mjera iz stava 1 ovog člana mora preduzeti bez odlaganja radi zaštite zdravlja i bezbjednosti korisnika, imovine, životne sredine, zdravlja i bezbjednosti na rad ili zaštite drugog oblika javnog interesa uređenog propisima, inspektor donosi rješenje o tim mjerama bez izjašnjenja privrednog subjekta.
- (3) Ako se privredni subjekat ne izjasni o namjeravanoj mjeri u roku iz stava 1 ovog člana ili njegovo izjašnjenje nije od uticaja na promjenu te mjere, inspektor bez odlaganja donosi rješenje o mjerama.

Provjere i ispitivanja proizvoda

Član 22

- (1) Inspektor koji ne raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili opremom, provjeru ili ispitivanje proizvoda može povjeriti tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti radi ocjene usaglašenosti proizvoda.
- (2) Ocjena usaglašenosti proizvoda, u smislu stava 1 ovog člana, je postupak koji proizvođač ili tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti sprovodi prije stavljanja proizvoda na tržište, radi ocjene da li su ispunjeni zahtjevi utvrđeni propisima, standardima ili drugim tehničkim specifikacijama koji se odnose na proizvod, proces njegove proizvodnje ili sistem proizvodnje;
- (3) Ocjena usaglašenosti proizvoda ne smije se povjeriti tijelu koje je prethodno na zahtjev privrednog subjekta ocjenjivalo usaglašenost tog proizvoda.
- (4) Prilikom pregleda isprava o usaglašenosti proizvoda inspektor će posebno cijeliti isprave koje je izdalo akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, ako posebnim propisom nije utvrđena obaveza ocjenjivanja usaglašenosti od imenovanog, odnosno ovlašćenog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Uzimanje uzoraka

Član 23

- (1) Inspektor je ovlašćen da u vršenju nadzora proizvoda na tržištu uzme uzorke proizvoda od subjekta nadzora radi ispitivanja ili provjere proizvoda.
- (2) Privredni subjekat dužan je da organu nadzora na tržištu preda broj uzoraka za ispitivanje u skladu sa tehničkim propisom.
- (3) Ako se na osnovu ispitivanja utvrdi da uzorak ispunjava propisane zahtjeve, ostali uzorci se vraćaju privrednom subjektu.
- (4) Na postupak uzimanja uzoraka i druga pitanja u vezi sa uzorcima koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje inspekcijski nadzor i drugih propisa kojim se uređuju zahtjevi koji moraju biti ispunjeni za stavljanje proizvoda na tržište.

Troškovi postupka

Član 24

- (1) Troškove uzorkovanja i postupka provjere i ispitivanja proizvoda, kao i drugi troškovi koji nastanu u tom postupku padaju na teret privrednog subjekta, ako se utvrdi da proizvod ne ispunjava propisane zahtjeve.
- (2) Troškovi, iz stava 1 ovog člana, padaju na teret organa nadzora na tržištu, ako se utvrdi da proizvod ispunjava propisane zahtjeve.

Saradnja sa tijelom za ocjenjivanje usaglašenosti

Član 25

- (1) Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti dužno je da na zahtjev inspektoru pruži informacije u vezi isprava o usaglašenosti koje je to tijelo izdalo, odnosno povuklo ili je odbilo da donese, kao i izvještaje o ispitivanju i tehničku dokumentaciju koja se odnosi na tu ispravu.
- (2) Ako inspektor utvrdi da proizvod nije usklađen sa propisima odnosno ocijeni da se radi o opasnom proizvodu, može da predloži tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti, koje je izdalo ispravu o ispitivanju za taj proizvod, da tu ispravu povuče.
- (3) Inspektor može da predloži tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti provjeru izdate isprave, naročito u slučaju promjene procesa izrade predmetnog proizvoda ili ako su kod izrade proizvoda upotrijebljene nove sirovine ili novi sastavni dijelovi.

IV. INFORMISANJE

Pružanje informacija zainteresovanim stranama

Član 26

- (1) Ministarstvo je dužno da na zahtjev zainteresovane strane, nadležnog organa druge države potpisnice međunarodnog sporazuma koji obavezuje Crnu Goru i privrednog subjekta sa sjedištem u toj državi pruži sljedeće informacije:
 - podatke o tehničkim propisima koji se primjenjuju na određenu vrstu proizvoda u Crnoj Gori i informacije da li ta vrsta proizvoda podliježe pribavljanju prethodnog odobrenja prije stavljanja na tržište, zajedno sa informacijama o pravilima postupka kod primjene načela međusobnog priznavanja (pravo isporučivanja na tržište Crne Gore proizvoda koji su prije toga isporučeni na tržište druge države);
 - podatke o pravnim sredstvima u slučaju spora između organa nadzora na tržištu i privrednog subjekta.
- (2) Ministarstvo je dužno da odluči po zahtjevu iz stava 1 ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.
- (3) Za pružanje informacija iz st. 1 i 2 ovog člana ne naplaćuje se naknada osim stvarnih troškova utrošenog materijala i poštanskih troškova.

Razmjena informacija na nivou Evropske unije

Član 27

- (1) Koordinaciono tijelo obavještava Komisiju Evropske unije i druge države članice o organima koji sprovode nadzor proizvoda na tržištu kao i o realizaciji opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu.
- (2) Kada inspektor odredi povlačenje, odnosno opoziv proizvoda koji je proizveden u državi članici Evropske unije dužan je da o tome obavijestiti odgovarajući privredni subjekat na adresi navedenoj na proizvodu ili u dokumentima koji prate taj proizvod.

V. NADZOR NAD PROIZVODIMA IZ UVOZA

Obaveze carinskog organa

Član 28

- (1) Carinski organ vrši odgovarajuće preglede svojstava proizvoda iz uvoza prilikom njihovog stavljanja u slobodan promet u odgovarajućem obimu, u skladu sa članom 17 st. 1 i 2 ovog zakona.
- (2) Carinski organ je dužan da u postupku pregleda iz stava 1 ovog člana saraduje sa organima nadzora na tržištu, naročito razmjenjivanjem informacija o obavljanju tih pregleda.
- (3) Carinski organ je dužan da privremeno zadrži proizvod koji je prijavljen za stavljanje u slobodan promet ako pregledom iz stava 1 ovog člana utvrdi da:

- proizvod ima svojstva zbog kojih se osnovano sumnja da, pod uslovom da se pravilno ugradi, održava i koristi, predstavlja ozbiljan rizik po zdravlje i bezbjednost korisnika, imovinu, životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost na radu, kao i po slobodan promet robe;
 - proizvod ne prate propisana pisana ili elektronska dokumenta ili nije označen u skladu sa propisima iz člana 4 ovog zakona;
 - znak usaglašenosti na proizvodu nije stavljen na propisani način.
- (4) Carinski organ je dužan da bez odlaganja obavijesti organe nadzora na tržištu o privremenom zadržavanju proizvoda prijavljenih za stavljanje u slobodan promet.

Stavljanje proizvoda u slobodan promet

Član 29

Carinski organ će odobriti stavljanje u slobodan promet privremeno zadržanog proizvoda ako:

- u roku od tri radna dana od dana dostavljanja obavještenja iz člana 28 stav 4 ovog zakona ne dobije obavještenje od organa nadzora na tržištu o preduzimanju mjera, ili
- organ nadzora na tržištu utvrdi da proizvod ne predstavlja ozbiljan rizik po zdravlje i bezbjednost korisnika, imovinu, životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost na radu, kao i po slobodan promet robe, odnosno da je usklađen sa propisima iz člana 4 ovog zakona i pod uslovom da su ispunjeni svi uslovi propisani carinskim propisima.

Zabrana stavljanja proizvoda na tržište

Član 30

(1) Ako organ nadzora na tržištu utvrdi da proizvod predstavlja ozbiljan rizik zabraniće stavljanje proizvoda na tržište i bez odlaganja dostaviti rješenje o zabrani carinskom organu sa zahtjevom da na fakturi koja prati proizvod i na svaki drugi odgovarajući prateći dokument ili u sistemu za elektronsku obradu podataka, stavi zabilješku sljedeće sadržine:

„Opasan proizvod – stavljanje u slobodan promet nije odobreno – Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu“.

(2) Ako organ nadzora na tržištu utvrdi da proizvod nije usklađen sa propisima iz člana 4 ovog zakona, preduzeće odgovarajuće mjere u skladu sa članom 19 ovog zakona, a može donijeti i odluku o zabrani stavljanja proizvoda na tržište, ako je to potrebno.

(3) Ako organ nadzora na tržištu zabrani stavljanje proizvoda na tržište u skladu sa stavom 2 ovog člana dužan je da rješenje o zabrani bez odlaganja dostavi carinskom organu.

4) U slučaju iz stava 3 ovog člana, carinski organ će zabraniti stavljanje proizvoda u slobodan promet i na fakturi koja prati proizvod i na svaki drugi odgovarajući prateći dokument, odnosno u sistemu za elektronsku obradu podataka staviti zabilješku sljedeće sadržine:

„Proizvod nije usklađen – stavljanje u slobodan promet nije odobreno – Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu“.

(5) Ako proizvod iz st. 1 do 4 ovog člana bude naknadno prijavljen za carinski postupak koji se ne odnosi na stavljanje u slobodan promet, carinski organ je dužan da o tome bez odlaganja obavijesti organ nadzora na tržištu.

(6) Carinski organ će na dokumenta koja se koriste u postupku iz stava 5 ovog člana staviti zabilješke iz stava 1 odnosno stava 4 ovog člana uz prethodnu saglasnost organa nadzora na tržištu.

(7) Organ nadzora na tržištu može da donese rješenje kojim će odrediti da se proizvod koji predstavlja ozbiljan rizik uništi ili na drugi način učini neupotrebljivim, u skladu sa zakonom, ako je to potrebno i ako je u skladu sa načelom srazmjernosti.

(8) Rješenje iz stava 7 ovog člana organ nadzora na tržištu dostavlja carinskom organu koji sprovodi odgovarajući postupak u skladu sa carinskim propisima.

Informacije o proizvodima

Član 31

Organ nadzora na tržištu dostavlja carinskom organu informacije o proizvodima koji su već isporučeni na tržište kod kojih je identifikovan ozbiljan rizik ili neusklađenost u smislu člana 30 ovog zakona.

VI. KAZNENA ODREDBA

Prekršaji

Član 32

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000€ do 20.000€ kazniće se za prekršaj pravno lice ako ovlaštenom inspektoru:

- ne omogući ulazak u poslovne prostorije i ne da na uvid dokumenta i informacije koje su mu potrebne radi utvrđivanja činjeničnog stanja (član 17 stav 3);
- ne preda besplatno propisani broj uzoraka za ispitivanje (član 23 stav 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200€ do 2.000€.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 500€ do 6.000€.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje propisa

Član 33

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Primjena

Član 34

(1) Odredbe čl. 26 i 27 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

(2) Odredbe čl. 28 do 30 ovog zakona primjenjivaće se do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Značenje termina u prelaznom periodu

Član 35

Zastupnikom, uvoznikom i distributerom, u smislu ovog zakona, od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji smatraće se pravno odnosno fizičko lice koje ima sjedište, odnosno prebivalište u Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 36

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe čl. 6 do 8 i član 14 stav 2 alineja 3 Zakona o tržišnoj inspekciji („Službeni list CG“, broj 53/11) i član 35 stav 2 tač.1, 2, 5, 6 7, 8 i 10 Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list CG“, broj 53/11).

Stupanje na snagu

Član 37

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore."

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona predstavlja član 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br.1/2007), kojim je propisano da se zakonom uređuju pitanja koja su od interesa za Crnu Goru.

Članom 70 Ustava Crne Gore propisano je da država štiti potrošača.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Crna Gora odlučila se za preuzimanje Regulative 765/2008/EZ kojom se propisuju zahtjevi za akreditaciju i nadzor nad tržištem u vezi sa trgovinom proizvodima i Regulativom 764/2008/EZ kojom se propisuju postupci u vezi sa primjenom određenih nacionalnih tehničkih pravila na proizvode kojima se zakonito trguje na tržištu druge države članice. Pošto je dio pomenute regulative 765/2008/EZ koji se odnosi na akreditaciju već preuzet Zakonom o akreditaciji („Službeni list Crne Gore“, br. 54/09), donijeta je odluka da se dio regulative koji se odnosi na nadzor nad tržištem preuzme u nacionalno pravo posebnim Zakonom o nadzoru nad tržištem. Predlog Zakona o nadzoru nad tržištem se priprema istovremeno sa predlogom novog Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda pošto oba zakona (svaki na svoj način) zadiru u istu tematiku trgovine sa neprehrambenim proizvodima.

Donešeni plan usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u oblasti opšte bezbjednosti proizvoda i nadzora nad tržištem sa važećim propisima EU morao je, prije svega, uzeti u obzir činjenicu da je na nivou EU u toku revizija Regulative 765/2008/EZ i Direktive o opštoj bezbjednosti proizvoda (DOBP).

Na ovoj osnovi odlučeno je da ova faza zakonodavne reforme u Crnoj Gori, uz postojanje usklađenog Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list Crne Gore“, br. 53/11), obuhvati istovremeno:

- *izradu Zakona o nadzoru nad tržištem* sa strukturom i sadržajem Regulative 765/2008/EZ u dijelu nadzora nad tržištem. Zakon će prelaznim odredbama ukinuti važenje određenih odredbi Zakona o tržišnoj inspekciji („Službeni list Crne Gore“, br. 53/11), kao i Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti u cilju izbjegavanja dupliranja određenih elemenata pravnog režima i veće pravne sigurnosti i
- *reviziju Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda* (sa predviđenom strukturom revidirane DOBP – dakle bez odredbi o vršenju nadzora nad tržištem) koji sadrži i potrebnu referencu na Odluku 2010/15/EZ o smjernicama za sprovođenje sistema RAPEX o razmjeni podataka o opasnim proizvodima (kako potrošačkim tako i ne-potrošačkim – profesionalnoj opremi).

Kako se ova faza reforme pravnog poretka Crne Gore sprovodi prije donošenja gore pomenutog „novog EU paketa“, u **Zakon o nadzoru nad tržištem** „prelaze“ sve relevantne odredbe važećih Regulativa 765/2008/EZ i 764/2008/EZ kao i DOBP koje se odnose na nadzor nad tržištem sa ciljem jedinstvenog i koherentnog sistema nadzora nad tržištem.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Predlog zakona o nadzoru nad tržištem usklađen je sa sljedećim sekundarnim izvorima prava EU:

- Regulativom 765/2008/EZ Evropskog Parlamenta i Vijeća od 9.7.2008 kojom se propisuju zahtjevi za akreditaciju i nadzor nad tržištem u vezi sa trgovinom proizvoda, u dijelu nadzora nad tržištem i kojom se ukida Regulativa 339/93/EEZ (Službeni list L 218 13.8.2008., str. 30-47),

- Regulativom 764/2008/EZ Evropskog Parlamenta i Vijeća od 9.7.2008 kojom se propisuju postupci u vezi sa primjenom određenih nacionalnih tehničkih pravila na proizvode kojima se zakonito trguje na tržištu druge države članice i kojom se ukida Odluka 3052/95/EZ (Službeni list L 218 13.8.2008., str. 21-29) – u dijelu koji propisuje poslove “Kontaktne tačke za proizvode” (Poglavlje 3, čl. 9 i 10),

- Direktivom 2001/95/EZ Evropskoga Parlamenta i Vijeća od 3.12.2001. o opštoj bezbjednosti proizvoda (Službeni list L 11, 15.1.2002., str. 4-17);

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Uvodni član propisuje predmet Zakona, kojim se uređuju načela i pravila nadzora nad tržištem, kao posebnog oblika inspekcijskog nadzora, koordinacija nadzora nad tržištem i saradnja organa, planiranje nadzora nad tržištem, razmjena informacija i kontrola proizvoda pri uvozu prije njihovog stavljanja u slobodan promet.

U cilju osiguranja ekvivalentnosti i dosljednosti u sprovođenju propisa koji uređuju područje bezbjednosti i usklađenosti proizvoda, ovaj Zakon uvodi okvir za nadzor nad tržištem u Crnoj Gori definišući kako minimalne zahteve po osnovu ciljeva koje država treba da postigne, tako i okvir za administrativnu saradnju, uključujući i razmjenu informacija između nadležnih organa i obavještanje javnosti od strane nadležnih organa.

Ovaj Zakon predstavlja jedan od najvažnijih pravnih elemenata kojim se propisuje da se na tržištu mogu naći isključivo bezbjedni proizvodi odnosno proizvodi koji su „usklađeni“ (prevod engleskog termina „compliance“ koji je različit od termina „conformity“ sa ustaljenim prevodom „usaglašenost“) sa svim zahtjevima tehničkog zakonodavstva. Dužnost ocenjivanja „usaglašenosti“ proizvoda je obaveza proizvođača koju on mora sprovesti prije stavljanja proizvoda na tržište, dok je dužnost provjeravanja da li je proizvod, nakon stavljanja na tržište „usklađen“ sa važećim pravilima, prije svega dužnost organa nadzora nad tržištem.

Najbitnija razlika u odnosu na Predlog novog Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda (ZOBP) proizilazi iz činjenice da su predmet ovog Zakona odredbe o vršenju jednog od posebnih oblika inspekcijskog nadzora – nadzora nad tržištem, dok je ZOBP usmjeren prema obavezama privrednih subjekata koji imaju najvažniju ulogu kod osiguranja javnog interesa koji se ogleda u stanju na tržištu gdje se mogu naći isključivo bezbjedni proizvodi.

Građani, kao potrošači i drugi krajnji korisnici, imaju pravo na visok nivo zaštite na cijelom tržištu EU. Poboljšanje i zaštita dobrobiti evropskih potrošača je u osnovi Strategije politike potrošača EU za period 2007. – 2013. Ovo se vidi već u podnaslovu tog strateškog dokumenta “Osposobljavanje potrošača, poboljšanje njihove dobrobiti, njihova efikasna zaštita”. Važan instrument za ostvarivanje ciljeva pomenute strategije je nadzor nad tržištem, a zaštita potrošača je, upravo, najneposredniji rezultat te aktivnosti, kojom se obezbjeđuje stavljanje opasnih proizvoda van dohvata potrošača (kao i drugih korisnika – u slučaju profesionalne opreme). S druge strane, nadzor nad tržištem igra važnu ulogu i u obezbjeđivanju funkcionalnog tržišta koje obezbjeđuje slobodnu i ravnopravnu konkurenciju, tj jednake tržišne uslove za sve. U tom smislu, težnja svih država jeste uspostavljanje efikasnog nadzora nad tržištem, zbog čega državni organi treba da obezbijede neophodne resurse, tehničku osposobljenost i profesionalni integritet svojih zaposlenih, kao i da postupaju na nezavisan i nediskriminatoran način.

Na nivou Evropske unije jasno su prepoznati glavni ciljevi nadzora nad tržištem:

- zaštititi potrošače i druge krajnje korisnike;
- pružiti podršku privrednim subjektima i fer konkurenciji;
- utemeljiti stalnu aktivnost na djelotvornim konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama.

Uz važnu ulogu privrede, istaknuta je važnost uloge Evropske komisije i vlada država članica. U tom smislu obaveza privrede je da proizvodi bezbjedne proizvode (isključiva odgovornost proizvođača) i da bude spremna da dokaže njihovu usklađenost sa propisanim zahtjevima i integritetom oznake CE. S druge strane, Evropska komisija i vlade država članica (a posredno to važi i za države kandidate za pristupanje EU) treba da obezbijede propise koji će biti jasni i jednostavni, kao i efikasan nadzor nad primjenom propisa (da omoguće djelotvorne i adekvatne sankcije). Ispunjavanje ovih obaveza doprinosi ostvarivanju zaštite potrošača i drugih krajnjih korisnika i postojanju fer konkurencije na tržištu.

Član 2 – 4

Ovaj zakon spada među tzv. „proceduralne zakone“ koji su potrebni za efikasno primjenjivanje tzv. „materijalnih zakona“ koji propisuju obaveze i prava različitih subjekata – u slučaju tehničkog prava prije svega privrednih subjekata te potrošača i drugih krajnjih korisnika.

Donošenjem Regulative 765/2008/EZ znatno je promijenjena struktura pravnog okvira za osiguranje da se na tržište mogu isporučivati isključivo bezbjedni/usklađeni proizvodi. Dok je prije svaki pravni akt EU sa ovog područja sadržavao i odredbe namijenjene efikasnom vršenju nadzora nad tržištem, sa donošenjem ove regulative pojedinačni pravni akti EU se jednostavno pozivaju na nju i time se „podvrgavaju“ njenim načelima i pravilima u pogledu tog vida inspeksijskog nadzora.

Tako revidirani pravni okvir na nivou EU naravno utiče i na nacionalne pravne poretke koji preuzimaju pravo EU. Umjesto uključivanja odredbi o vršenju nadzora nad tržištem u svaki pojedinačni pravni akt uspostaviće se praksa pozivanja na ovaj Zakon.

U stavu 2 člana 4, određeno je da se ovaj Zakon primjenjuje ukoliko propisi iz stava 1 ne sadrže posebne odredbe sa istim ciljem i time „sprečavaju“ njegovu primjenu (takav primjer imamo npr. kod motornih vozila i medicinske opreme).

NAČELA NADZORA NAD TRŽIŠTEM

Članovi 5 do 8

U ovoj glavi sadržana su tri centralna načela na kojima počiva svaki nacionalni sistem nadzora nad tržištem i koja su izričito sadržana u dva najvažnija pravna akta EU koja uređuju ovo područje:

- načelo profesionalnosti (sadržano u članu 19 tačka 4 i 5 Regulative 765/2008/EZ),
- načelo srazmjernosti (sadržano u članu 18 tačka 4 i 21 tačka 1 Regulative 765/2008/EZ),
- načelo predostrožnosti (sadržano u članu 8 tačka 2 Direktive 2001/95/EZ).

Načelo profesionalnosti i povjerljivosti nalažu organima nadzora nad tržištem da obavljaju svoje dužnosti nezavisno, pošteno i nepristrasno, te da kod vršenja svojih aktivnosti obezbijede čuvanje poslovne tajne i zaštitu ličnih podataka u skladu sa propisima, uz poštovanje potrebe da javnost bude obaviještena o svim činjenicama od javnog interesa.

Opšte prihvaćeno načelo srazmjernosti kod rada inspeksijskih organa (sadržano i u Zakonu o inspeksijskom nadzoru) u ovom Zakonu dobija konkretniji sadržaj uzimajući u obzir ciljeve nadzora nad tržištem kao posebnog oblika inspeksijskog nadzora. U skladu sa tom potrebom, Zakon nalaže organima nadzora nad tržištem da preduzimaju upravne i kaznene mjere koje su srazmjerne utvrđenom nivou rizika kako bi se osigurala bezbjednost proizvoda, odnosno usaglašenost proizvoda sa zahtjevima iz propisa iz člana 2 Zakona.

Možda i najznačajnije načelo za vršenje nadzora nad tržištem je načelo predostrožnosti. Organi nadzora nad tržištem mogu da preduzimaju mjere propisane ovim zakonom *i u slučaju kada ne postoji konačan naučni dokaz* u vezi sa rizikom koji proizvod može da predstavlja, bez obzira da li su posljedice tog rizika trenutne ili odložene, *ali postoji početni, ne do kraja potvrđen rezultat naučnog istraživanja koji ukazuje na ozbiljnost rizika* zbog mogućih posljedica po zdravlje i bezbjednost potrošača i drugih krajnjih korisnika.

Član 9

Definicije osnovnih pojmova sadrže kombinaciju kontinuiteta važećih termina u crnogorskom zakonodavstvu i novih rješenja.

Pošto se načela i pravila nadzora nad tržištem sadržana u ovom Zakonu primjenjuju, prije svega, na proizvode uređene ZOBP i Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti (ZTZ), nužno je da su osnovni pojmovi koji se dupliraju u tim zakonima u potpunosti usaglašeni. Ako provjerimo usaglašenost sa definicijama ZTZ (pošto je to zakon iz 2011) možemo ustanoviti da je potreban stepen usaglašenosti postignut. Izrazi „proizvođač“, „zastupnik“, „uvoznik“, „distributer“, „isporuka na tržište“, „stavljanje na tržište“, „povlačenje proizvoda“ i „opoziv proizvoda“ su sadržajno jednaki u oba zakona.

Značajna „lingvistična“ razlika postoji kod prevoda izraza „economic operator“ iz engleske verzije relevantnih pravnih akata EU. Dok ZTZ upotrebljava izraz „isporučilac“ (koji se kod povratnog prevoda na engleski pretvara u „supplier“), ovaj Zakon uvodi izraz „privredni subjekat“ (koji se može povratno prevesti kao „economic operator“). U daljem usklađivanju zakonodavstva Crne Gore sa zakonodavstvom EU ovo novo rješenje će zamjeniti stariji prevod ovog veoma važnog izraza.

Izraz „proizvod“ pokriva ne samo robu „koja je, kao rezultat nekog procesa, izrađena ili na drugi način dobijena, nezavisno od stepena njene prerade...“ (ZTZ) nego i „svaku supstancu (i) preparat ...“. Šira definicija „proizvoda“ ne stvara nikakav problem pošto se ovaj Zakon primjenjuje i na proizvode uređene drugim zakonima koji uređuju bezbjednost odnosno usklađenost proizvoda kao što su npr. propisi iz oblasti hemikalija i lijekova i tako prošireno područje primjene zapravo i zahtjeva drukčiju definiciju proizvoda.

Drugi izrazi koji se upotrebljavaju u ovom zakonu, a čije značenje nije uređeno stavom 1 člana 3, imaju značenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšta bezbjednost proizvoda, zakonom kojim se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode i usaglašenost proizvoda i zakonom kojim se uređuje inspekcijски nadzor.

Članovi 10 i 11

Nadzor nad tržištem sprovodi Uprava za inspekcijske poslove (Uprava) i drugi organi državne uprave nadležni za nadzor nad tržištem (da pomenemo na ovom mjestu dva - *Inspekcija za eksplozivne materije, zapaljive materije, tečnosti i gasove* u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova i *Inspekcija za drumski saobraćaj* i druge nadležne inspekcije u okviru Ministarstva saobraćaja i pomorstva). Nadzor nad tržištem se sprovodi preko ovlašćenih inspektora.

Potpunu listu organa koji vrše nadzor nad tržištem sa opisom nadležnosti inspekcija u njihovom sastavu po proizvodima odnosno grupama proizvoda, utvrđuje Vlada posebnim aktom, na predlog Uprave. Uprava obavještava javnost objavljivanjem Liste nadležnosti na internet stranici, kao i o načinu stupanja u kontakt sa organima nadzora nad tržištem i nadležnim inspekcijama (o međunarodnom obavještavanju vidi član 23).

Članovi 12 i 13

Odredbe ovih članova razrađuju jednu od najznačajnijih obaveza nacionalnog sistema nadzora nad tržištem – efikasnu koordinaciju.

Iako je po prvi put izričito regulisana kao obaveza na području osiguranja bezbjednosti /usklađenosti proizvoda, koordinacija aktivnosti nije novina za Crnu Goru. Polazeći od potrebe, kao i obaveze Crne Gore da preuzima i usvaja principe, pravila i standarde na području nadzora nad tržištem, Vlada Crne Gore je na sjednici 5. novembra, 2009. godine, donijela Strategiju nadzora nad tržištem Crne Gore i istovremeno zadužila Ministarstvo ekonomije da pripremi predlog za Vladu za formiranje tijela za koordinaciju nadzora nad tržištem.

Na osnovu predloga Ministarstva, Vlada Crne Gore je na sjednici, od 14.10.2010.godine, donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za tržišni nadzor („Službeni list CG”, br.66/10), u čiji sastav su uključeni:

- organi nadzora nad tržištem, tj. inspekcije koje u cilju odgovarajuće zaštite javnog interesa (npr. zdravlje i bezbjednost, zaštita životne sredine, zaštita potrošača), vrše nadzor nad bezbjednošću, odnosno usaglašenošću neprehrambenih proizvoda na tržištu, kao i inspekcije koje su prepoznate kao ključne za nadzor nad određenim grupama neprehrambenih proizvoda stavljenih u upotrebu i koje organima tržišnog nadzora mogu pružiti informacije o uočenim bezbjednosnim problemima na proizvodima u upotrebi, kako bi ovi isti mogli intervenisati na tržištu;

- Uprava carina čiji je zadatak da kontroliše navedene proizvode prilikom uvoza;
- Odsjek za infrastrukturu kvaliteta, kao organizaciona jedinica Ministarstva ekonomije koja prati stanje i razvoj subjekata infrastrukture kvaliteta (standardizacija, metrologija, ocjenjivanje usaglašenosti sa akreditacijom), čiji rad je bitan uslov za uspješno sprovođenje tržišnog nadzora.

Stručne i administrativne poslove za Koordinaciono tijelo u ovom trenutku obavlja Tržišna inspekcija kao inspekcija koja je u pretežnoj mjeri nadležna na području prometa robe i koja pokriva značajan dio nadzora nad tržištem. Istovremeno, Uredbom o načinu razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik, u skladu sa Zakonom o opštoj bezbjednosti proizvoda, ova inspekcija je uspostavljena kao kontaktna tačka u Ministarstvu ekonomije, sa posebnom ulogom u nacionalnom Sistemu brze razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik.

Ovim Predlogom zakona predviđeno je da administrativno-tehnicke poslove za Koordinaciono tijelo obavlja Uprava. Utvrđene su i aktivnosti KT, uključujući i obavezu da podnosi godišnji izvještaj o svom radu Vladi Crne Gore.

Članovi 14 i 15

U odredbama čl. 14 i 15 razrađena je obaveza planiranja nadzora nad tržištem i sprovođenje donešenih programa nadzora. Uzimajući kao polaznu tačku decentralizovani sistem nadzora nad tržištem, Zakon nalaže pojedinim organima nadzora da utvrde program nadzora nad tržištem po proizvodima/grupama proizvoda za koje su nadležne inspekcije tog organa, za period koji ne može biti kraći od godinu dana (sektorski program), najkasnije 30 dana prije početka perioda za koji se program donosi. U drugom koraku sektorski program, organ nadzora nad tržištem bez odlaganja dostavlja Koordinacionom tijelu koje donosi zajednički program nadzora nad tržištem (opšti program). Organi nadzora nad tržištem sprovode donešeni program i po potrebi ga prilagođavaju, uzimajući u obzir naročito prigovore i druge podatke od značaja za sprovođenje nadzora nad tržištem koji utiču na ocjenu stanja na tržištu.

O realizaciji programa sačinjavaju se godišnji izvještaj o nadzoru nad tržištem koji sadrže podatke o sprovođenju programa i o postupanju po prigovorima i drugim podacima, kao i podatke o ostalim aktivnostima u vezi sa sprovođenjem nadzora nad tržištem u izvještajnom periodu. Godišnji izvještaji bez odlaganja dostavljaju se Koordinacionom tijelu na razmatranje i objedinjavanje u zajednički izvještaj o nadzoru nad tržištem.

Zbog potrebe što boljeg obavještanja javnosti o aktivnostima nadzora nad tržištem, opšti program nadzora i zajednički izvještaj o nadzoru nad tržištem objavljuju se na internet stranici Uprave.

SPROVOĐENJE NADZORA NAD TRŽIŠTEM

U ovoj glavi sadržane su odredbe koje čine centralni dio predloga Zakona jer uređuju pitanja kao što su svrha nadzora nad tržištem, ovlašćenja inspektora, preduzimanje upravnih mjera (sa posebnom odredbom koja se odnosi na proizvode sa ozbiljnim rizikom), provjere i ispitivanja proizvoda i postupak donošenja mjera. Kompleksnost sadržanih odredbi sa aspekta međusobne povezanosti i usklađenosti čitavog crnogorskog pravnog poretka ogleda se i u odnosu na dva važeća zakona – Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda i Zakon o inspekcijском nadzoru („Službeni list RCG“, br. 39/03 i „Službeni list CG“, br. 76/09 i 57/11). Tako je npr. član 15 ovog Predloga zakona skoro u potpunosti identičan članu 14 važećeg Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, dok se njegove odredbe sadržane u čl. 18 i 19 (uzimanje uzorkovanja i troškovi postupka) djelimično dupliraju sa odredbama čl. 43 do 47 važećeg Zakona o inspekcijском nadzoru. Međusobna usklađenost tih propisa, odnosno održanje jedinstva pravnog sistema obezbjeđuje se na dva različita načina. Novi Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda (koji će biti donešen i objavljen istovremeno sa ovim Zakonom) neće sadržavati odredbe o „preduzimanju mjera“ (vidi i uvodno obrazloženje ovog predloga Zakona). Odredbe ovog Zakona npr. o uzimanju uzorkovanja i troškovima postupka tretiraju se, po drugoj strani, kao dopunske odredbe Zakona o inspekcijском nadzoru što je potpuno u skladu sa „načelom supsidijarnosti“ sadržanim u članu 12 tog zakona, po kojem se pojedina pitanja inspekcijского nadzora mogu urediti posebnim propisom.

Prilično koncizan tekst člana 18 Regulative 765/2008/EZ državama članicama EU (a posredno i državama kandidatima za članstvo) nalaže dosta opširne i kompleksne zadatke koji se mogu opisati kao obaveza da:

- kod nadzora nad tržištem nadležni organi vrše svoja ovlašćenja u skladu sa načelom srazmjernosti,

- se kod pojedinih organa nadzora nad tržištem uspostave potrebni postupci za efikasnost rada i postizanje svrhe nadzora,
- se organima za nadzor nad tržištem obezbijede potrebna ovlašćenja, resursi i znanja neophodna za pravilno vršenje nadzora,
- se uspostave odgovarajući mehanizmi za komunikaciju i saradnju između organa nadzora nad tržištem,
- se uspostave, sprovode i periodično ažuriraju programe nadzora nad tržištem te periodično preispituju i ocjenjuju aktivnosti nadzora nad tržištem.

Član 16

Ovom odredbom jasno se određuje „dvostruka svrha“ ovog Zakona koji predstavlja pravni osnov za zabranu odnosno ograničavanje isporuke na tržište proizvoda:

- koji bi mogli ugroziti zdravlje ili bezbjednost korisnika (opasni proizvodi) ili
- koji nijesu usklađeni sa odgovarajućim (tehničkim) propisima (neusklađeni proizvodi).

Odgovarajućim zabranama/ograničavanjem obezbjeđuje se da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju zahtjeve koji omogućavaju visok nivo zaštite javnog interesa, kao što su zdravlje i bezbjednost korisnika, zdravlje i bezbjednost na radnom mjestu i zaštita životne sredine.

U stavu 3 ovog člana određeno je da organi nadzora nad tržištem saraduju sa privrednim subjektima u aktivnostima kojima se sprečavaju ili smanjuju rizici izazvani proizvodima koje su oni isporučili na tržište. Ova odredba usmjerena je prema organima nadzora i sadrži obavezu za njih, a ne za privredne subjekte (zbog toga ovaj Zakon ne sadrži kaznenu mjeru u slučaju neispunjavanje obaveze saradnje). To svakako ne znači da crnogorski pravni poredak ne sadrži „identičnu“ odredbu za obavezu privrednih subjekata. Takva odredba sadržana je u ZOBP koji uređuje i pitanja obaveza privrednih subjekata vezanih za saradnju sa nadležnim organima nadzora.

Član 17 - 18

Veoma su važni vrsta i obim ovlašćenja koje imaju na raspolaganju inspektori nadležnih inspekcija.

Takva ovlašćenja nužna su za inspektora da bi isti mogao vršiti „*odgovarajuće*“ provjere karakteristika proizvoda na tržištu u *odgovarajućem* obimu, provjerom dokumenata, a kada je to potrebno fizičke i/ili laboratorijske provjere i ispitivanja na osnovu odgovarajućih uzoraka.“ Kod vršenja inspeksijskog nadzora bitno je razumjeti i primjeniti ograničavajuću prirodu izraza „*odgovarajući*“. Ovlašćenje za nadzor nije apsolutno i nadležni organ za nadzor nad tržištem mora pronaći „pravu mjeru“ kod definisanja potrebnih („odgovarajućih“) mjera i potrebnog („odgovarajućeg“) obima uzimanjem u obzir načela srazmjernosti i potrebe za slobodnim protokom robe. Isto tako odredba je jasna kod definisanja prioriteta vrste mjera. Prvenstveno se radi o provjeri dokumenata (administrativni nadzor), a samo u slučaju „kada je to potrebno“ primjenjuju se i fizičke i/ili laboratorijske provjere i ispitivanja na osnovu *odgovarajućih* uzoraka.

U stavu 2 člana 17 određeno je da se prilikom vršenja aktivnosti iz stava 1 istog člana uzimaju u obzir izvršene procjene rizika, primljeni prigovori i drugi dostupni podaci. Pominjanje „procjene rizika“ vezano je za vršenje tzv. „proaktivnog“ nadzora nad tržištem, dakle nadzora koji se vrši na osnovu pripremljenih (godišnjih) programa nadzora nad tržištem. Uzimanje u obzir „primljenih prigovora“ znači obavezu vršenja tzv. „reaktivnog“ nadzora koji predstavlja reakciju nadležnog organa na primljenu konkretnu informaciju o opasnom proizvodu na tržištu. Izbalansirano vršenje nadzora po oba osnova je najznačajnija karakteristika modernih sistema nadzora nad tržištem.

Ovim Zakonom (kao konkretnijim pravnim osnovom u odnosu na Zakon o inspeksijskom nadzoru – načelo supsiđarnosti) privredni subjekti se obavezuju da ovlašćenom inspektorom omogućе ulazak u poslovne prostorije, da mu daju na uvid dokumenta i informacije koje su mu potrebne radi utvrđivanja činjeničnog stanja i uzimanje potrebnih uzoraka proizvoda.

U članu 18 određeno je da je nadležna inspekcija dužna da u sprovođenju nadzora nad tržištem koristi metodologiju procjene rizika koja je utvrđena na nivou EU.

Član 19

U stavu 1 ovog člana sadržane su mjere koje su na raspolaganju ovlašćenom inspektorom za:

- proizvod koji nije usklađen sa propisima (formalni nedostaci),
- proizvod koji bi mogao predstavljati rizik u određenim okolnostima,

- proizvod koji bi mogao predstavljati rizik za određena lica (ranjive kategorije korisnika),
- proizvod koji bi mogao biti opasan,
- opasan proizvod (koji još nije na tržištu npr. uvozni proizvod), i
- opasan proizvod koji je na tržištu.

U srazmjernosti sa stepenom ugroženosti zakonom zaštićenog javnog interesa ovlašćeni inspektor preduzima propisane mjere. Te mjere su u Zakon preuzete iz dva izvora EU prava – Direktive o opštoj bezbjednosti proizvoda (2001/95/EZ) i Regulative 765/2008/EZ. Na taj način obezbjeđena je jasnoća, sažetost, preciznost i razumljivost norme (jer ne postoji dupliranje u dva različita zakona) uz potpunu usklađenost ovog Zakona sa pravnim poretkom EU.

U stavu 2 navedeni su subjekti protiv kojih je moguće preduzeti mjere iz stava 1. Osim proizvođača, uvoznika ili distributera navedeno je i „svako drugo lice, ako je to neophodno za saradnju u aktivnostima za sprečavanje rizika vezanih za proizvod.“ Ova odredba je veoma značajna pošto uveliko širi subjekte koji mogu biti pod nadzorom (iako su neki od njih isključivo pod „reaktivnim“ nadzorom). Mjera se naime može izuzetno preduzeti i protiv krajnjeg korisnika koji je u posjedu proizvoda koji predstavlja rizik. Možemo zamisliti situaciju da se ustanovi da potrošač nije spreman izručiti „veoma opasnu“ kupljenu posudu pod pritiskom za koju je nadležni organ nadzora odredio mjeru opoziva jer može ugroziti život i zdravlje većeg broja ljudi. U takvom slučaju moguće je upravnom odlukom preduzeti mjeru i protiv njega.

Član 20 i 21

Situacije gdje proizvod predstavlja ozbiljan rizik iziskuju brzu („još bržu“) intervenciju, što u pravilu podrazumeva i trenutno povlačenje proizvoda sa tržišta, njegovo opozivanje ili zabranjivanje njegove isporuke na tržištu. Prilikom procjene rizika treba uzeti u obzir sve relevantne podatke, uključujući, ako su dostupni, podatke o rizicima koji su se ostvarili u vezi sa datim proizvodom. Treba uzeti u obzir i sve mjere koje je privredni subjekat koji je u pitanju eventualno preduzeo da bi smanjio rizik.

Član 22

Veoma je značajna odredba stava 4, čija je svrha dati posebnu valjanost ispravama o usaglašenosti koje su izdala akreditovana tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Ovlašćeni inspektor „će posebno cijeniti“ isprave koje je izdalo akreditovano tijelo. To znači da će inspektor „vjerovati“ u valjanost takve isprave. Zbog opšte prihvaćenosti akreditacije kao najboljeg načina za provjeru osposobljenosti tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, inspektori ih, u pravilu, prihvataju kao valjane (naravno konkretne okolnosti mogu ih pokolebati u tom vjerovanju).

Naravno tako definisano „posebno cijenje“ dolazi u obzir samo u slučajevima kada propisi ne zahtjevali obavezno učešće imenovane „treće strane“ (laboratorija, sertifikacijskog organa ili kontrolnog organa) u postupku ocjenjivanja usaglašenosti. U slučajevima obaveznog učešća „treće strane“ inspektor nužno mora provjeriti da li je tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti „imenovano“ od strane nadležnog državnog organa. Akreditacija (bez imenovanja) u tim slučajevima nije dovoljna da bi se mogla prihvatiti valjanost izdate isprave o usaglašenosti. Inspektor je dužan insistirati na predočenje isprave izdate od strane „imenovanog tijela“.

Članovi 23 i 24

Odredbe ovih članova se u priličnoj mjeri podudaraju sa sličnim odredbama Zakona o inspekcijском nadzoru (ZIN). Uzimajući u obzir „načelo supsidarnosti“ iz člana 12 ZIN ove su odredbe specijalnije i primjerenije su užem području inspekcijского nadzora koji je predmet ovog zakona – inspekcijском nadzoru na području osiguranja bezbjednosti odnosno usklađenosti proizvoda koji se stavljaju na tržište.

Ako je u postupku nadzora nad tržištem potrebno utvrditi da li proizvod ispunjava propisane zahtjeve, inspektor je ovlašćen da uzme uzorke i iste dostavi na ispitivanje i/ili ocjenu usaglašenosti tijelu iz člana 22 ovog zakona. Privredni subjekat obavezan je da ovlašćenom inspektoru besplatno preda broj uzoraka za ispitivanje u skladu sa propisom odnosno standardom na koji taj propis upućuje. Ako se na osnovu ispitivanja uzorka utvrdi da uzorak ispunjava propisane zahtjeve, ostali uzorci se vraćaju subjektu nadzora. Napravljena je veza na druge relevantne propise: „Na postupak uzimanja uzoraka i ostala pitanja u vezi sa uzorcima koja nijesu posebno uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona koji uređuje inspekcijский nadzor i propisa koji uređuju zahtjeve koji moraju biti ispunjeni za stavljanje proizvoda na tržište.“.

U članu 24. uređeno je pitanje snošenja troškova.

Član 25

Odredbe ovog člana unijete su u ovaj Zakon nakon analize sadržaja Direktive o bezbjednosti igračaka (2009/48/EZ). Ova Direktiva „Novog pristupa“ prvi je pravni akt EU (i za sada jedini) koji je donešen nakon početka primjene Odluke 768/2008/EZ i Regulative 765/2008/EZ i u svom tekstu se i direktno poziva na oba pravna akta – primjena modula ocjenjivanja usaglašenosti kod Odluke i vršenje nadzora nad tržištem kod Regulative. Osim pozivanja na Regulativu, Direktiva o igračkama sadrži i član 41 koji uređuje odnose između organa nadležnih za nadzor nad tržištem i tzv. „prijavljenih organa“. U cjelini je preuzet sadržaj tog člana pošto je ocjenjeno da se radi o pravnoj materiji koju treba preuzeti kao zakonsku odredbu. Direktive se naime u pravilu preuzimaju kao pravilnici. Očekuje se da će identičnu ili veoma sličnu odredbu sadržavati i druge direktive „Novog pristupa“ (u ovom trenutku 27 direktiva) nakon njihovog usklađivanja sa pravnim aktima „Novog zakonodavnog okvira“ iz 2008. godine.

INFORMISANJE

Član 26

Ovim članom u crnogorski pravni poredak preuzete su odredbe čl. 9 i 10 (Glava 3 „Kontaktne tačke proizvoda“) Regulative 764/2008/EZ kojom se propisuju postupci u vezi sa primjenom određenih nacionalnih tehničkih pravila na proizvode kojima se zakonito trguje na tržištu druge države članice. Za razliku od ostalih odredbi te regulative koje sadrže proceduralne odredbe o postupanju nadležnih organa u slučaju provjeravanja bezbjednosti „neharmonizovanih proizvoda“ (proizvoda koji su zakonito proizvedeni i stavljeni na tržište u jednoj od članica EU, a nisu predmet harmonizovanih propisa), i koje ne moraju biti preuzete, jer će se nakon pristupanja Crne Gore EU upotrebljavati neposredno, ove EU odredbe su ušle u predlog zakona. Radi se naime o „pružanju informacija zainteresovanim stranama“ i tu tematiku ima smisla i potrebe uključiti u okvir uređenja nadzora nad tržištem i početi sa izvođenjem i prije pristupanja EU.

Naime, član 26 ovog predloga Zakona sadrži širi obim informacija koje se obezbjeđuju zainteresovanim stranama. Tako će „kontaktna tačka“ davati i informacije o tome:

- podatke o tehničkim propisima koji se primjenjuju na određenu vrstu proizvoda u Crnoj Gori i informacije da li ta vrsta proizvoda podliježe pribavljanju prethodnog odobrenja prije stavljanja na tržište, zajedno sa informacijama o pravilima postupka kod primjene načela međusobnog priznavanja (pravo isporučivanja na tržište Crne Gore proizvoda koji su prije toga isporučeni na tržište druge države);
- podatke o pravnim sredstvima u slučaju spora između organa nadzora na tržištu i privrednog subjekta.

Član 27

Organi nadzora nad tržištem obavještavaće Komisiju EU i druge države članice o utvrđivanju, sprovođenju i prilagođavanju programa nadzora nad tržištem, kao i o realizaciji opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu. Kada ovlašćeni inspektor odredi povlačenje, odnosno opoziv proizvoda koji je proizveden u državi članici Evropske unije dužan je da o tome obavijestiti odgovarajući privredni subjekat na adresi navedenoj na proizvodu ili u dokumentima koji prate taj proizvod.

NADZOR NAD PROIZVODIMA IZ UVOZA

Članovi 28 do 31

Ulazne tačke na spoljnim granicama države predstavljaju najpogodnije mjesto za otkrivanje opasnih i/ili neusklađenih proizvoda (uključujući proizvode na koje je oznaka CE stavljena pogrešno ili na obmanjujući način) prije nego što se takvi proizvodi stave na tržište. Naime, najefikasniji način na koji se može osigurati da se opasni i/ili sa propisima neusklađeni proizvodi ne mogu staviti na tržište, je izvođenje adekvatnih kontrola prije nego se ti proizvodi „stave u slobodan promet“ (postupak propisan zakonom koji uređuje carinski postupak). Takav pristup zahtjeva učešće carinskog organa koji jedini raspolaže potpunim uvidom u prekogranični protok robe. Od carinskog organa se traži da, prilikom vršenja svojih svakodnevnih aktivnosti vezanih prije svega za fiskalne kontrole i one koje sprečavaju krijumčarenje robe, obrati pažnju i na bezbjednost proizvoda koji prelaze državnu granicu. Da bi carinski organ bio što efikasniji na tom

području on mora saradivati sa organima nadležnim za nadzor nad tržištem koji mu stavljaju na raspolaganje podatke o opasnim proizvodima nađenim na tržištu kao i druge informacije potrebne za uspješan rad (npr. „ček-liste“ i upoznavanje sa metodologijom procjene rizika). Sve veća globalizacija lanca nabavke imala je veliki uticaj na regulisanje i sprovođenje propisa koji se odnose na bezbjednost proizvoda. Proizvodi sve više potiču iz uvoza i isti čine daleko najveći broj prijava u okviru RAPEX-a.

Član 27 stav 2 Uredbe 765/2008/EZ nalaže obavezu saradnje carinskih i inspekcijskih ovlašćenih lica na području nadzora nad tržištem. To nije jedini pravni osnov za saradnju na nivou EU pošto o dužnosti saradnje govori i član 13 „Carinskog kodeksa EU“ (Community Customs Code). U skladu sa tom odredbom kontrole koje se sprovode sa strane carinskih i drugih nadležnih organa iziskuju tijesnu saradnju uključenih organa. Kombinacija citiranih odredbi omogućava efikasno sprovođenje kontrolnih aktivnosti i u slučaju kada je više ministarstava ili inspekcija nadležnih za sprovođenje Uredbe 765/2008/EZ.

Centralna odredba ove glave je stav 3 članu 28 Predloga zakona, koja propisuje da će carinski organ privremeno zadržati proizvod koji je prijavljen za stavljanje u slobodan promet kada provjerama dođe do nekog od nalaza propisanih u tri alineje ovog stava.

U stavu 4 propisane su obaveze carinskog organa da o privremenom zadržavanju proizvoda bez odlaganja na najprikladniji način obavijesti nadležne organe nadzora nad tržištem.

Poželjno je da se saradnja između carinskog organa i organa nadzora nad tržištem bazira na sklopljenim formalnim sporazumima koji moraju da sadrže sve aspekte i elemente koji su potrebni za pravilno sprovođenje postupka nadzora. U tim sporazumima treba jasno odrediti raspodjelu uloga kod nadzora, lokaciju i vremensku tačku određene aktivnosti, opis razloga za odabir pristupa, kao i metodologiju nadzora.

Prema smjernicama EU do sporazuma se u pravilu dolazi sljedećim putem:

- uspostavljanje kontakata između Carinskog organa i organa za nadzor nad tržištem – na različitim nivoima (strateški, menedžerski, operativni),
- odabir metodologije za pripremu i sklapanje sporazuma,
- osiguranje pravne koherentnosti sporazuma u odnosu na pravni poredak Crne Gore,
- razrada Sporazuma sa uspostavljanjem konkretnih postupaka za vršenje nadzora,
- uloga Carinskog organa kao dio „nacionalnih programa nadzora nad tržištem u skladu sa članom 18 stav 5 Uredbe 765/2008/EZ (član 10 stav 2 predloga Zakona).

Crna Gora je napravila značajne korake na ovom području. Dana, 26.03.2012. godine predstavnici dva organa potpisali su Memorandum o saradnji Tržišne inspekcije i Uprave carina na području provjeravanja usaglašenosti proizvoda sa propisima o bezbjednosti proizvoda. Memorandum o saradnji ova dva organa napravljen je u skladu sa Zakonom o opštoj bezbjednosti proizvoda („Sl. list CG“, br. 48/08) i Uredbom o načinu razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik („Sl. list CG“, br. 13/10).

KAZNE NE ODREDBE

Član 32

Nepostupanje po ovom Zakonu okarakterisano je kao prekršaj sa propisanom novčanom kaznom. Pošto Zakon uređuje prije svega pravila nadzora nad tržištem, kao posebnog oblika inspekcijskog nadzora, koordinaciju nadzora nad tržištem i saradnju organa, a u puno manjoj mjeri obaveze privrednih subjekata u član 32 uvrštena su samo dva prekršaja vezana za onemogućavanje rada ovlašćenog inspektora. Privredni subjekti i odgovorna lica kažnjavaju se ako ne omoguće inspektorima ulazak u poslovne prostorije i ne daju na uvid dokumenta i informacije koje su mu potrebne radi utvrđivanja činjeničnog stanja (član 17 stav 3), odnosno ne predaju besplatno propisani broj uzoraka za ispitivanje (član 23 stav 2).

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 33 do 37

Zakon određuje da će u roku od šest mjeseci biti doneseni podzakonski propisi potrebni za njegovo sprovođenje.

Početak primjene odredaba čl. 26 i 27 vezan je za sklapanje međunarodnog sporazuma o pridruživanju Crne Gore EU pošto se tim odredbama uređuju pitanja vezana za razmjenu informacija na nivou EU.

Naročito je značajna odredba da od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji prestaju da važe čl. 28 do 30 ovog zakona, koja je unijeta u zakon jer će u tom trenutku nadzor nad proizvodima iz uvoza biti izvršavan direktnom primjenom Regulative 765/2008/EU.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe pojedine odredbe Zakona o tržišnoj inspekciji („Službeni list CG“, br. 53/11) i Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list CG“, br. 53/11).

Razlog za prestanak važenja određenih odredbi navedenih zakona nalazi se u činjenici da predlog Zakona uređuje istu materiju i sadrži odredbe sa istim ciljem. Prestanak važenja „starijih“ odredbi nužan je u cilju očuvanja koherentnosti pravnog sistema i poboljšanju pravne sigurnosti subjekata na koje se citirane odredbe odnose. Umjesto uključivanja odredbi o vršenju nadzora nad tržištem u svaki pojedinačni pravni akt uspostaviće se praksa pozivanja na ovaj Zakon.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog Zakona je potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore za prijem novih inspektora, edukaciju novozapošljenih i postojećih inspektora kao i troškove rada Koordinacionog tijela za tržišni nadzor. Detaljnija analiza i visina dodatnih finansijskih sredstava će biti data kroz Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa.